

VALTIOEUVOSTON SELONTEKO
VALTIONTALouden KEHYKSISTÄ VUOSILLE 2004—2007

Valtioneuvosto on antanut valtiontalouden kehukset vuosille 2004—2007 seuraavasti:

VALTIONTALouden KEHYKSET VUOSILLE 2004—2007

Valtioneuvosto on tänään, asian oltua valmistelevasti valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnan käsiteltävänä, antanut valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 1 §:n ja valtiontalouden kehusehdotusten, talousarvioehdotusten sekä toiminta- ja taloussuunnitelmien laadintaperiaatteista 24 päivänä huhtikuuta 2003 annetun valtioneuvoston päätöksen nojalla valtiontalouden kehyspäätöksen seuraavasti:

1. Talouskehitys ja finanssipolitiikka

Kansainväliseen talouskehitykseen liittyy suuria epävarmuuksia. Irakin sodan päättymisen ja öljyn hintakehitykseen liittyvän epävarmuuden vähentyminen eivät ole oleellisesti parantaneet kansainvälisen talouden näkymiä. Yhdysvaltain talouskasvun mo-
peutumisen ei ole merkkejä ja talouden perusongelmat kuten korkea velkaantuneisuus ja vaihtotaseen suuri alijäämä ovat edelleen jäljellä. Aasian talousnäkymiä heikentävät Japanin talousongelmien ohella SARS-epidemian vaikutukset. Euroalueen kasvu on jäänyt varsin heikoksi ja näkymiä varjostavat muun muassa suurten maiden rakenneongelmat sekä yhteisvaluutan vahvistumisen aiheuttama kilpailukyvyyn heikkeneminen.

Heikoista vientinäkymistä huolimatta Suomen kotimainen talous on edelleen vahvalla pohjalla. Työllisyyskehitys on pysynyt kohtalaisena vaikka talouskasvu on ollut hidasta jo parin vuoden ajan. Bruttokansantuotteen odotetaan kasvavan ensi vuonna lähes 3 prosenttia vauhtia ja vaalikauden keskimääräiseksi kasvuksi arvioidaan perusvaihtoehdossa noin 2 ½ prosenttia vuodessa. Kotimaisen kysynnän tulevien kasvunäkymien kannalta ratkaisevaa on, miten työllisyys ja samalla julkisen talouden kestävyys kehittyvät.

Hallituksen talouspoliittisilla päätöksillä luodaan vakautta ja luottamusta Suomen talouden kehitykseen. Nyt päätettävät valtiontalouden monivuotiset kehukset luovat ennustettavuutta talouden kehitykseen ja lisäävät luottamusta vakaan talouskehityksen jatkumiseen.

2. Vaalikauden kehys

Valtiontalouden kehysten valmistelussa on lähdetty hallitusohjelman finanssipoliittisista linjauksista. Kehyspäätöstä uudistetaan hallitusohjelmassa sovitulla tavalla siten, että pääosa määrärahoista mitoitetaan koko vaalikautta sitovan kehysten puitteisiin. Pohjana olevaa helmikuun 2003 kehystasoa on oikaistu vuoden 2004 hintatasolle

myös puolustusministeriön toimintamenojen osalta sisällyttämällä niihin Suomen turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon mukainen arvioitu hintakorjaus 19,5 milj. euroa. Valtiontalouden kehyksen ulkopuolelle jäävät hallitusohjelmassa mainitut menot, joiden mitoituksen on tarkoituksenmukaista antaa vaihdella suhdannekehityksen tai niihin kiinteästi liittyvien tulojen myötä tai joiden sitominen koko vaalikaudeksi ei ole muutoin perusteltua.

Tällaisia menoja ovat:

- työttömyysturvamenot, asumistuki ja siirtomenot Kansaneläkelaitokselle. Mainitut menot luetaan kuitenkin vaalikauden kehyksen piiriin niiden perusteisiin tehtyjen muutosten menovaikutusten osalta.
- korkomenot
- valtion päättämien veromuutosten mahdolliset kompensatiot muille veronsaajille
- sosiaaliturvamaksujen muutoksista johtuvat Kansaneläkelaitokselle maksettavien siirtomenojen muutokset
- Euroopan Unionilta saatavia tuloja vastaavat menot¹
- veikkausvoittovaroja ja Raha-automaattiyhdistyksen tuloutusta vastaavat menot
- finanssisijoitusmenot

Liitteessä 3 on lueteltu momentit, joille merkityt määrärahat ovat joko kokonaan tai osittain vaalikauden kehyksen ulkopuolella. Lisäksi vaalikauden kehyksen ulkopuolelle jäävät momentista riippumatta määrärahat, joilla kompensoidaan veroperusteiden muutoksista muiden veronsaajien verotuloihin aiheutuvia vaikutuksia.

Sopimuskaudelle 2003—2005 tehtyjen valtion virka- ja työehtosopimusten vaikutukset sisältyvät määrärahaehyksiin sellaisina kuin ne olivat alustavissa määrärahaehyksissä. Vaikutusten kohdentuminen tarkentuu ministeriöiden esitysten pohjalta vuoden 2004 talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä; vaikutusten kokonaismitoitukseen ei ole kuitenkaan tarkoitus tehdä muutoksia.

Hallitusohjelmassa ja valtioneuvoston laadintaperiaatemääräyksessä² tarkoitettua vaalikauden kehyksen suuruus on 28 049 milj. euroa vuonna 2004, 28 311 milj. euroa vuonna 2005, 28 534 milj. euroa vuonna 2006 ja 28 647 milj. euroa vuonna 2007. Vaalikauden kehys on ilmaistu vuoden 2004 hinta- ja kustannustasossa. Vaalikauden kehyksen lukuja tarkistetaan talousarvion rakenteessa mahdollisesti tapahtuvia vertailukelpoisuuteen vaikuttavia teknisiä muutoksia vastaavasti.

Sekä talousarvio- että lisätalousarvioesitysten menot sisältyvät vaalikauden kehyksen piiriin. Tämän johdosta myös vuoden 2004 talousarvioesityksen mitoitusta valmistellaan siten, että lisätalousarvioesitysten menovaikutuksia varten jätetään kehyksen puitteissa riittävä liikkumatila.

¹ Näihin menoihin ei ole luettu määrältään vähäisiä menoeriä.

² Valtiontalouden kehysehdotusten, talousarvioehdotusten sekä toiminta- ja taloussuunnitelmien laadintaperiaatteista 24.4.2003 annettu valtioneuvoston päätös.

Vaalikauden kehukset hallinnonaloittain vuosille 2004—2007 sekä arvio kehyyksen ulkopuolisten menojen kehityksestä, milj. euroa vuoden 2004 hi nta- ja kustannustasossa

Hallinnonala	2004	2005	2006	2007
23. Valtioneuvoston kanslia	45	45	51	42
Arvio kehyyksen ulkopuolisista menoista	-	-	-	-
24. Ulkoasiainministeriö	757	804	864	925
Arvio kehyyksen ulkopuolisista menoista	-	-	-	-
25. Oikeusministeriö	668	658	677	670
Arvio kehyyksen ulkopuolisista menoista	-	-	-	-
26. Sisäasiainministeriö	1 316	1 337	1 319	1 327
Arvio kehyyksen ulkopuolisista menoista	137	126	125	113
27. Puolustusministeriö	2 069	2 136	2 141	2 144
Arvio kehyyksen ulkopuolisista menoista	-	-	-	-
28. Valtiovarainministeriö	5 441	5 682	5 725	5 803
Arvio kehyyksen ulkopuolisista menoista	6	6	6	6
29. Opetusministeriö	5 707	5 763	5 808	5 846
Arvio kehyyksen ulkopuolisista menoista	377	382	387	393
30. Maa- ja metsätalousministeriö	1 798	1 804	1 804	1 757
Arvio kehyyksen ulkopuolisista menoista	857	878	901	893
31. Liikenne- ja viestintäministeriö	1 763	1 574	1 476	1 411
Arvio kehyyksen ulkopuolisista menoista	1	1	1	1
32. Kauppa- ja teollisuusministeriö	911	944	945	953
Arvio kehyyksen ulkopuolisista menoista	71	74	71	71
33. Sosiaali- ja terveysministeriö	5 980	6 019	6 204	6 269
Arvio kehyyksen ulkopuolisista menoista	3 306	3 391	3 364	3 354
34. Työministeriö	1 124	1 084	1 060	1 052
Arvio kehyyksen ulkopuolisista menoista	1 176	1 137	1 112	1 074
35. Ympäristöministeriö	243	235	236	224
Arvio kehyyksen ulkopuolisista menoista	431	421	414	410
36. Valtionvelan korot	-	-	-	-
Arvio kehyyksen ulkopuolisista menoista	3 127	3 068	3 076	3 088
Vaalikauden kehys	28 049	28 311	28 534	28 647
— josta jakamaton varaus	120	120	120	120
Arvio kehyyksen ulkopuolisista menoista yhteensä	9 488	9 484	9 457	9 402
Määrärahat yhteensä	37 537	37 795	37 990	38 049

3. Tuloarviot ja budjettitalouden tasapaino

Valtiontalouden tulo- ja tasapainoarvioiden lähtökohtana on hallitusohjelmassa todettu veronkevennysten mitoitus. Uusien veronkevennysten, yhteismäärältään 1,12 mrd. euroa vuosina 2003 ja 2004, on laskelmassa tässä vaiheessa teknisesti oletettu kohdistuvan ansiotuloverotukseen tasaisesti yli kaikkien tuloluokkien. Hallitus tekee asiasta päätökset vuoden 2003 lisätalousarvioesityksen ja vuoden 2004 talousarvioesityksen yhteydessä. Ansiotuloverotukseen tehtävät kevennykset alentavat kunnallisveron tuottoa, mikä kompensoidaan kunnille hallitusohjelman mukaisesti täysimääräisesti.

Hallitus jatkaa ansiotuloverotuksen kevennyksiä vuoden 2004 talousarvioesityksessä. Arvonlisäveron alarajan muuttaminen liukuvaksi toteutetaan vuoden 2004 alusta. Hallitusohjelmassa sovittu sukupolvenvaihdoksen verokohtelun helpottaminen valmistellaan siten, että se voidaan saattaa voimaan vuoden 2004 aikana.

Budjettitalouden kaikkien tulojen ja verotulojen arvioidaan kasvavan kehyskaudella keskimäärin 2 prosenttia vuodessa (liite 2). Verotulojen kasvua hidastaa alkoholin ja tupakan matkustajatuontirajoitusten poistumisen aiheuttama paine verotuottoihin sekä autoverotuksen muutoksen vaikutukset. Myös yhteisöveron tuottoon on odotettu kohdistuvan verokilpailusta aiheutuvan paineen, jonka suuruudeksi arvioidaan lähes ½ prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Tulojen arvioidaan kasvavan runsaan 35 mrd. euron tasolta vuonna 2003 vain hieman vuonna 2004, minkä jälkeen tulojen kasvu nopeutuisi niin, että niiden kokonaiskertymä ylittäisi 38 mrd. euroon vuonna 2007.

Valtion budjettitalous näyttäisi olevan muodostumassa peruslaskelma-arvion valossa alijäämäiseksi koko vaalikauden ajaksi. Valtionvelka suhteessa kokonaistuotantoon olisi pysymässä suunnilleen ennallaan noin 44 prosentissa suhteessa bruttokansantuotteeseen koko vaalikauden ajan. Nettorahoitustarve eli velan lisäys olisi vuosittain noin 2–2 ½ mrd. euroa.

Myös koko valtiontalous näyttäisi jäävän alijäämäiseksi kansantalouden tilinpidon käsitteillä arvioituna koko vaalikauden ajaksi, jolloin hallitusohjelman tavoite valtiontalouden tasapainosta vaalikauden lopussa jäisi saavuttamatta. Mikäli hallituksen työllisyystavoite, 100 000 henkilön työllisyyden lisäys vaalikaudella, pystytään toteuttamaan, pitäytyminen tämän päätöksen menolinjauksessa mahdollistaisi kuitenkin valtiontalouden tasapainon saavuttamisen. Samalla työllisyystavoitteen saavuttaminen vahvistaisi hyvinvointiyhteiskunnan rahoitusperustaa ja varautumista ikääntymisen tulevana vuosina aiheuttamiin menopaineisiin.

Hallituksen tavoitteena on turvata kaikissa oloissa riittävä finanssipoliittinen liikkumavara ja varautua väestön ikääntymisestä aiheutuviin menopaineisiin alentamalla valtionvelkaa suhteessa bruttokansantuotteeseen. Keskipitkän aikavälin talouskehitystä ja valtiontaloutta koskeva peruslaskelma viittaa siihen, että hallitusohjelmassa yksilöidyt toimenpiteet eivät ole riittäviä, jotta työllisyyttä ja valtiontalouden tasapainoa koskevat hallituksen tavoitteet toteutuisivat. Hallitus pyrkii työllisyysastetta ja julkisen talouden tehokkuutta nostaviin toimiin varmistamaan, että hallitusohjelman valtiontalouden tasapainotavoite toteutuu.

Hallitus lähtee siitä, että valtiontalouden alijäämä ei kansantalouden tilinpidon käsittein saa edes heikon talouskehityksen oloissa ylittää 2 ¾ prosenttia bruttokansantuotteesta. Jos alijäämä uhkaa ennusteiden valossa muodostua tätä suuremmaksi, hallitus

esittää viipymättä tarvittavat menojen vähentämistoimenpiteet ja muut toimenpiteet ylityksen välttämiseksi.

Tuloarvioihin on merkitty vakiintuneen käytännön mukaan valtion omistamien osakkeiden myyntituloja 420 milj. euroa vuodessa. Jos vuotuiset osakemyyntitulot ylittävät 500 milj. euroa, hallitus on hallitusohjelman täydennykseksi sopinut, että ylitteestä voidaan käyttää harkinnan mukaan enintään 10 prosenttia kertaluonteisiin lisämenoihin lähinnä infrastruktuuri-investointeihin sekä tutkimus- ja kehitystoiminnan edistämiseen menosäännön tai vaalikauden kehyksen estämättä.

4. Poliittikaohjelmat kehyspäätöksessä

Hallitusohjelmassa on päätetty neljästä poikkihallinnollisesta poliittikaohjelmasta, jotka ovat työllisyysohjelma, yrittäjyyden poliittikaohjelma, tietoyhteiskuntaohjelma ja kansalaisvaikuttamisen poliittikaohjelma. Vaalikauden kehykseen sisältyvät myös poliittikaohjelmien toteuttamiseen tarvittavat määrärahat. Poliittikaohjelmat toteutetaan kehyksessä tehtyjen määrärahavarausten puitteissa. Ohjelmien rahoituksen yksityiskohtainen jakaantuminen eri määrärahamomenteille vahvistetaan vuoden 2004 talousarvioesityksessä.

5. Määrärahojen kohdentaminen ja muut toimintapoliittiset kannanotot

Hallitusohjelmassa sovitusta 1,12 mrd. euron kehylisäyksestä suhteessa helmikuussa 2003 päätettyihin alustaviin kehyksiin on tässä hallituskauden ensimmäisessä kehyspäätöksessä osoitettu ennalta määrättyihin kohteisiin 1 mrd. euroa. Loput 120 milj. euroa on varattu myöhempien talousarvioesitysten tai kehyspäätösten yhteydessä ilmeviin välttämättömiin tarpeisiin.

Kehitysapumien vuotuisen tasoon on osoitettu asteittain 63 milj. euroon nouseva lisäys.

Kehyskauden ensimmäisinä vuosina aktiivisen työvoimapolitiikan toimenpiteitä lisätään voimakkaasti. Poikkihallinnollinen työllisyysohjelma käynnistetään. Työmarkkinatuen tarveharkintaa lievennetään kehyskauden lopulla. Työvoimapolitiikan vuotuinen määrärahataso nousee 190 milj. eurolla vuonna 2004. Lisätty taso pienenee asteittain siten, että vuonna 2007 työvoimapolitiisiin toimenpiteisiin varataan 150 milj. euron kehylisäys.

Lapsilisien korotuksiin on osoitettu määrärahaa vuoden 2004 alusta. Korotuksen kustannusvaikutus vuonna 2007 on 74 milj. euroa. Sairausrakuutuksen vähimmäispäivärahoja korotetaan vuodesta 2005 alkaen ja kansaneläkkeiden tasoa vuonna 2006. Näiden toimenpiteiden kustannusvaikutus on yhteensä 76 milj. euroa vuonna 2007. Lisäksi valtionosuusjärjestelmän piiriin kuuluviin sosiaali- ja terveystalviin on kohdennettu 190 milj. euroa ja kotihoidon tuen korottamiseen 10 milj. euron lisäys. Kehyksissä tulonsiirtojen parannuksiin kohdentuu vuoden 2007 tasolla noin 160 milj. euron lisäys.

Koulutukseen, tieteeseen ja kulttuuriin on osoitettu yhteensä 250 milj. euron kehylisäys.

Turvallisuuden lisäämiseen osoitetaan vuoden 2007 tasolla 10 milj. euron kehyslisäys, joka jakautuu oikeus- ja sisäasiainministeriön kesken. Oikeusministeriön hallinnon osalta tämä tarkoittaa muun muassa vankeinhoidon toimintaedellytysten turvaamista. Sisäasiainministeriön hallinnonalalla Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan maakuntien alueelle perustetaan kolme hätäkeskusta aiemmin suunnitellun kahden sijasta. Lisäksi rahoitusta suunnataan poliisitoimen toimintamenoihin.

Alueelliseen osaamisperustan kehittämiseen on osoitettu 20 milj. euron kehyslisäys.

Talouden kasvun käynnistämiseksi ja työllisyystilanteen kohentamiseksi on julkisen tutkimusrahoituksen lisääminen aloitettu jo 2003 lisätalousarvioesityksessä. Kokonaisuudessaan 77 milj. euron kehyslisäyksestä osoitetaan lisäresursseja Tekesille, panostetaan teknologia-asiamiesten palkkaamiseen TE-keskuksiin ja Tekesin kautta tapahtuvaan liiketoiminnan kehittämiseen. Lisäksi eri ministeriöille ja laitoksille varattu tutkimusrahoituksen lisäys nousee yhteensä 25 milj. euroon vuonna 2007.

Lisäksi turvataan vähäliikenteisten lentokenttien toimivuus ja Merenkurkun liikenteen ympärivuotinen jatkuvuus kohdentamalla tarvittaessa uudelleen liikenne- ja viestintäministeriön määrärahoja.

6. Peruspalvelubudjettitarkastelu

Kuntien rahoitustilanteen arvioidaan pysyvän kireänä koko kehyskauden (liite 4). Lisääntyvien menopaineiden takia kuntien talouden liikkumavara on kaventumassa ja vuosikatteet ovat jäämässä selvästi viime vuosien katteita pienemmiksi.

Valtiontalouden kehyksissä on varauduttu tuntuvalle panostuksella hyvinvointipalvelujen parantamiseen. Kuntien valtionapuihin osoitetut määrärahat lisääntyvät kehyskaudella noin 550 milj. eurolla vuoteen 2003 verrattuna (liite 5). Tämän lisäksi valtionapuihin on teknisesti laskettu 370 milj. euron lisäys, jolla kompensoidaan 1,12 mrd. euron ansiotulojen veronkevennyksen vaikutukset kuntatalouteen. Hallitus tekee päätökset veronkevennyksistä vuoden 2003 lisätalousarvioesityksen ja vuoden 2004 talousarvioesityksen yhteydessä. Valtionosuuksiin tehdään indeksikorotus, joka on 75 prosenttia täysimääräisestä korotuksesta. Indeksikorotus lisää valtionapuja vuonna 2004 runsaat 100 milj. euroa, josta kuntien ja kuntayhtymien osuus on noin 90 milj. euroa. Vuosien 2005—2007 valtionosuudet on kehyksissä laskettu vuoden 2004 hintatasossa.

Kehyskauden loppuun mennessä sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksiin on kehyslisäyksestä osoitettu 200 milj. euroa, joka kohdennetaan pääosin terveydenhuollon ja vanhustenhuollon valtionosuuksiin sekä kotihoidon tuen korottamiseen. Aiempaan kehykseen sisältyy 200 milj. euron lisäys terveydenhuollon valtionosuuksiin ja 22 milj. euron lisäys terveydenhuollon hankkeisiin. Täten sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuudet lisääntyvät kehyskaudella asteittain yhteensä 422 milj. euroa. Tämä mahdollistaa valtion rahoitusosuuden osalta tavoitteeksi asetetun 700 milj. euron tasokorotuksen terveydenhuollon kokonaisresursseihin.

Opetusministeriön hallinnonalan rahoitukseen osoitetusta kehyslisäyksestä peruspalvelubudjettitarkastelun piiriin kuuluu runsaat 120 milj. euroa.

Kuntien menojen hallinta on suurien haasteiden edessä. Erityisesti kansallisen terveydenhuollon hankkeen ja sosiaalialan kehittämishankkeen toteuttaminen edellyttävät

myös kuntien omaa panostusta hyvinvointipalvelujen parantamiseen. Sovitut uudistukset, kuten kotihoidon tuki, koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta sekä esiopetuksen koulumatkaetuus, lisäävät kuntien toimintamenoja. Kunnallisten peruspalvelujen saatavuuden ja laadun turvaaminen kohtuullisella vero- ja maksurasitteella edellyttää panostusta toimintakykyiseen ja elinvoimaiseen kuntarakenteeseen. Peruspalvelujen turvaaminen edellyttää myös toimintatapojen ja tehokkuuden parantamista.

LIITE 1	Kokonaistaloudelliset ennusteet ja oletukset vuosina 2002—2007
LIITE 2	Valtiovarainministeriön arvio budjettitalouden tuloista ja tasapainosta vuosina 2004—2007
LIITE 3	Valtioneuvoston kehyksen ulkopuolelle kokonaan tai osittain jäävät momentit
LIITE 4	Kuntatalouden kehitys vuosina 2001—2007, kuntien tilinpidon mukaan
LIITE 5	Kuntien valtionavut valtiontalouden kehyksissä

LIITE 1

Kokonaistaloudelliset ennusteet ja oletukset vuosina 2002—2007

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
BKT, muutos	1,6	1,8	2,9	2,5	2,4	2,4
Kuluttajahintaindeksi muutos	1,6	1,6	1,0	2,0	2,0	2,0
Ansiotasoindeksi, muutos	3,3	3,7	3,3	3,5	3,5	3,5
Rakennuskustannusindeksi, muutos	0,8	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Työttömyysaste	9,1	9,4	9,1	8,8	8,3	8,0
Palkkasumman kasvu	3,3	3,6	3,9	3,7	3,7	3,6
Työttömyysvakuutusmaksu						
— työnantaja, keskimäärin	2,1	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
— työntekijä	0,4	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Valtionosuusindeksi						
Kustannustason muutos ¹	2,4	2,7	2,4	3,4	3,4	3,4
Kustannustason muutos, TAE ²	1,5	1,4	1,8	2,6	2,5	2,5
— sisältää indeksin korjauksen	+0,3	+0,0				
TEL-maksu	21,1	21,4	21,6	21,8	22,2	22,6
— työnantaja	16,7	16,8	16,9	17,0	17,2	17,4
— työntekijä	4,4	4,6	4,7	4,8	5,0	5,2
Valtion työnantajamaksut	25,9	25,7	25,6	25,5	25,3	25,1
— sotu	6,8	6,8	6,8	6,8	6,8	6,8
— eläkemaksu (VEL)	19,1	18,9	18,8	18,7	18,5	18,3
Kuntien työnantajamaksut	30,6	30,5	30,6	30,8	30,9	31,0
— sotu	4,2*	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
— muut sosiaalivakuutusmaksut	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
— työttömyysvakuutusmaksu	2,6	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4
— eläkemaksu (KVTEL)	22,5	22,8	22,9	23,1	23,2	23,3

¹ Toteutunut ja ennuste.

² Talousarvioesityksessä käytetty kustannustason muutos. Kustannustason muutos sisältää indeksin korjauksen, joka tehdään kahden vuoden viipeellä toteutuneen kustannustason muutoksen ja talousarvioesityksessä käytetyn kustannustason muutoksen erotuksen suuruisena.

* efektiivinen maksu (= keskimäärin vuodessa kassaperusteisena)

Valtiovarainministeriön arvio budjettitalouden tuloista ja tasapainosta vuosina 2004—2007

Arvio valtion budjettitalouden tuloista vuosina 2002—2007, mrd. euroa

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Muutos-%, keskimäärin vuodessa 2007/2003
Verotuloarviot yhteensä	30,2	29,7	29,9	30,7	31,4	32,2	2,0
— tulo- ja varallisuusvero	12,5	12,0	12,1	12,3	12,5	12,6	1,2
— muut verotulot	17,6	17,7	17,8	18,3	18,9	19,6	2,6
Sekalaiset tulot	5,0	4,2	4,2	4,2	4,2	4,7	2,9
— yksityistämistulot	1,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0
Korkotulot ja voitontuloutukset	1,1	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	-2,2
Tulot yhteensä*	36,4	35,2	35,2	36,0	36,8	38,1	2,0

*Sisältää myös valtion antamien lainojen takaisinmaksut.

Arvio budjettitalouden tasapainosta peruslaskelmassa, mrd. euroa, käyvin hinnoin

	2004	2005	2006	2007
Budjettitalouden tulot	35,2	36,0	36,8	38,1
Budjettitalouden määrärahat	37,5	38,5	39,4	40,3
Budjettitalouden tasapaino	-2,3	-2,5	-2,6	-2,2
Valtionvelka suhteessa BKT:een, %	44	44	44	44

LIITE 3

Valtioneuvoston kehyksen ulkopuolelle kokonaan tai osittain jäävät momentit

- 26.97.80 Korkotuet ja velkojen vakautuslainat kunnille
 26.98.61 Euroopan aluekehitysrahaston osallistuminen EU:n rakennerahasto-ohjelmiin
- 28.01.89 Osakkeiden myyntijärjestelyt
 28.81.25 EU:n osallistuminen matkakustannusten korvauksiin
 28.84.88 Osuus Pohjoismaiden Investointipankin peruspääoman korottamisesta
- 29.88.53 Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot tieteen edistämiseen
 29.90.52 Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot taiteen edistämiseen
 29.98.50 Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen
 29.99.50 Veikkauksen ja raha-arpajaisten voit tovarat nuorisotyön edistämiseen
- 30.12.43 EU-tulotuki
 30.12.45 Maatalouden ympäristötuki (55 % kehyksen ulkopuolella)
 30.12.46 Luonnonhaittakorvaus (32 % kehyksen ulkopuolella)
 30.13.47 Maataloustuotannon lopettamistuki v. 1995—1999 ja pellonmetsitystuki v. 2003 (28 % kehyksen ulkopuolella)
 30.14.61 Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston osallistuminen maaseudun kehittämiseen
 30.31.83 Lainat puuntuotannon kestävyys turvaamiseen
 30.41.62 Elinkeinokalatalouden markkinoinnin ja rakennepolitiikan edistäminen (48 % kehyksen ulkopuolella)
- 31.99.88 Osakehankinnat
- 32.20.83 Lainat teknologiseen tutkimukseen ja kehitykseen
 32.70.80 Lainat Airbus-yhteistyöhankkeille
 32.70.88 Osakehankinnat
- 33.17.50 Valtionosuus työttömyyskassoille¹
 33.17.51 Työttömyysturvalain mukainen perusturva¹
 33.18.60 Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista¹
 33.19.60 Valtion osuus kansaneläkelaista johtuvista menoista¹
 33.92.50 Avustukset yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen
 33.92.55 Valtion korvaus sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin
 33.92.58 Eräät kuntoutustoiminnan menot
 33.92.59 Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menot
- 34.05.61 Euroopan sosiaalirahaston osallistuminen EU:n rakennerahasto-ohjelmiin
 34.06.52 Työmarkkinatuki¹
- 35.20.88 Osakkeiden hankkiminen
 35.30.54 Asumistuki¹
 35.99.63 EU:n ympäristörahaston osallistuminen ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeisiin
- 36.01.90 Euromääräisen velan korko
 36.03.90 Valuuttamääräisen velan korko
 36.09.21 Palkkiot ja muut menot valtionvelasta

¹ Perustemuutoksista johtuvat määrärahojen muutokset otetaan mukaan valtioneuvoston kehykseen.

**Kuntatalouden kehitys vuosina 2002—2007, kuntien tilinpidon mukaan, milj. euroa
(käyvin hinnoin)**

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Toimintakate	-15 901	-16 481	-17 083	-17 675	-18 350	-19 075
Verotulot *	14 024	13 397	13 492	13 966	14 480	14 962
Käyttötalouden valtionosuudet*	3 876	4 298	4 777	4 959	5 139	5 341
Muut rahoituserät, netto	15	22	10	-2	-13	-25
Vuosikate	2 014	1 236	1 195	1 248	1 257	1 202
Satunnaiset erät, netto	276	180	180	180	180	180
Investoinnit, netto	2 100	1 900	1 740	1 750	1 750	1 750
Ylijäämä (= VK + satunnaiset erät - INV)	190	-484	-365	-322	-313	-368
Poistot käyttöomaisuudesta	1 500	1 550	1 600	1 630	1 660	1 690
Vuosikate - poistot	514	-314	-405	-382	-403	-488
Lainakanta	4 800	5 140	5 390	5 610	5 830	6 085
Kassavarat	3 400	3 255	3 145	3 049	2 955	2 845
Nettovelka (lainakanta - kassavarat)	1 400	1 885	2 245	2 561	2 875	3 240

* Laskelmaan sisältyy vuonna 2003 veronkevennysten vaikutuksena 113 milj. euron vähennys kuntien verotuloihin ja vastaava lisäys käyttötalouden valtionosuuksiin. Vähennyksestä ja kompensatiosta päätetään lisätalousarvioesityksen yhteydessä.

Vuonna 2004 laskelmassa on teknisenä oletuksena laskettu veronkevennysten vaikutuksen kuntatalouteen kasvavan 257 milj. euroa, jolloin veronkevennysten vuositasonvaikutus on 370 milj. euroa. Veronkevennyksiä vastaavat kuntien verotuottomenetykset on laskelmassa teknisenä oletuksena kompensoitu käyttötalouden valtionosuuksissa.

LIITE 5

**Kuntien valtionavut valtiontalouden kehyksissä, milj. euroa
(kehysvuodet, vuodet 2004—2007 vuoden 2004 hintatasossa)**

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Valtionosuusjärjestelmän piirissä olevat laskennalliset valtionosuudet tasausarvoina						
Sisäasiainministeriö	166	165	166	161	161	161
Opetusministeriö, ml. veikkausvoittovarat	2 020	2 176	2 271	2 287	2 291	2 295
— siitä kuntayhtymien yksikköhintarahoitus	909	956	999	1 006	1 008	1 010
Sosiaali- ja terveysministeriö*	2 530	2 855	3 253	3 318	3 421	3 526
Laskennalliset valtionosuudet yhteensä*	4 716	5 196	5 690	5 766	5 873	5 982
Muut peruspalvelubudjettiin sisältyvät valtionavut						
Sisäasiainministeriö	60	55	62	79	62	62
Opetusministeriö	146	150	149	149	149	149
Sosiaali- ja terveysministeriö	225	230	224	224	224	224
Työministeriö	159	128	141	138	137	138
Muut peruspalvelubudjettiin sisältyvät valtionavut	590	563	576	590	573	574
Muut valtionavut						
Opetusministeriö	96	104	104	106	108	110
Sosiaali- ja terveysministeriö	3	3	3	3	3	3
Muut valtionavut yhteensä	99	107	107	109	111	113
VALTIONAVUT YHTEENSÄ*	5 405	5 867	6 372	6 465	6 557	6 669

* Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuteen sisältyy vuonna 2003 veronkevennyksien vaikutusten kompensationsa lisätalousarvioesityksen yhteydessä päätettävä 113 milj. euron lisäys. Vuodesta 2004 lukien valtionosuuteen on teknisenä oletuksena laskettu vuoteen 2003 verrattuna 257 milj. euron veronkevennyksien kompensationsa lisäys, jolloin kompensatio on vuositasolla 370 milj. euroa.